

Поводом спорења у међународним правним круговима око тога како да се процес против Војислава Шешеља оконча у догледно време и у складу са правилима трибунала, шеф Међународне кризне групе за Балкан Марко Прелец у разговору за „Политику” каже да је пресуда највећим делом „већ написана”. Наиме, нема сагласности ни хашких судија ни међународних правних експерата које хашко судско правило треба применити сада када је контроверзни дански судија Фредерик Хархоф „дисквалификован” и удаљен из трочланог судијског већа које већ осам година води поступак за ратне злочине против председника Српске радикалне странке.

Као што је познато, Хархоф, који је недавно оштро критиковао председника трибунала Теодора Мерона, изузет је 29. августа на Шешељев захтев и то због „пристрасности”, у тренутку када је процес практично већ био окончан и када се још само чекало на изрицање пресуде, што је било предвиђено за 30. октобар.

Потпредседник трибунала Кармел Ађијус пре три дана затражио је од преостала два члана судског већа, судија Жан-Клода Антонетија и Флавије Латанци, да га после консултација са Шешељем извести да ли сматрају да цео предмет треба поново саслушати или наставити поступак”, као и да „одлуче, у случају да оптужени не пристане на наставак процеса, да ли треба наставити поступак са новим судијом”.

Антонети и Латанцијева изразили су неслагање са Ађијусом да је, по правилима суда, потребна консултација са оптуженим Шешељем и заузели став да правила предвиђају да, у случају изузећа, буде именован нови судија и да тако формирано веће одлучује о наставку процеса.

У овом случају могло би се применити правило 15 (А) да се судија једноставно замени и да се процес настави или да се крене из почетка. Правни експерти сматрају да је могућност да се понови цео доказни поступак мало вероватан у Шешељевом случају, с обзиром на скоро затварање суда и дужину процеса.

Правило 15 бис подразумева компликованију процедуру: да се у случајевима када судија умре или постане неспособан за замену захтева пристанак оптуженог и доказивање да је нови судија упућен у случај.

Међутим, саговорник „Политике“ Марко Прелец, који важи за веома доброг познаваоца трибунала (овај амерички стручњак био је запослен у хашком Тужилаштву од 1999. до 2005. године као научни истраживач), сматра да је реч о „јаким чудном“ правилу трибунала.

Нормална процедура би била да се именује нови судија, али се тако нешто, вели он, никада није догодило у овако касној фази процеса, практично два месеца уочи изрицања пресуде. Зато се, по Прелецу, поставља питање да ли би у том року нови судија уопште могао да се упозна са предметом.

„Када судија премине, као што је у поступку против Слободана Милошевића због болести умро британски судија Ричард Меј, заштита оптуженог је много јача него у случају када је судија опозван“, каже Прелец. У овом другом случају, по њему, нема правне одговорности суда нити права на жалбу окривљеног.

Без обзира на нове моменте везане за изузеће данског судије, Прелец сматра да ће се

изрицање пресуде, које је још на снази за 30. октобар, одложити за најмање неколико месеци. Овај стручњак верује да ће ипак доћи до именовања новог судије и да би пресуду требало очекивати тек идуће године.

Шеф Међународне кризне групе за Балкан је својевремено правилно приметио, у случају бившег политичког функционера Херцег Босне Јадранка Прлића, да је много теже доказати кривицу генералима него политичарима. Сада додаје да је у случају Шешеља то посебно тешко, јер он, за разлику од других, не само да је био политичар, него није био ни на власти. Дакле, Шешељева се кривица може доказати, али врло тешко”, сматра Прелец.

Узимајући у обзир праксу Међународног суда за бившу Југославију и Међународног кривичног трибунала, Прелец сматра да је већи део пресуде Шешељу већ написан, јер су ту хиљаде страница докумената и тај се посао не може обавити преко ноћи.

„Одговор на питање каква ће бити пресуда умногоме зависи од тога какво је било расположење унутар судског већа. Ако је пресуда била једногласна, онда је ситуација једноставнија и сада само треба задовољити форму да се именује други судија који ће прегледати пресуду и потврдити је или издвојити своје мишљење, које неће утицати на пресуду. Уколико је однос у судском већу био два према један, онда би мишљење новог судије превагнуло на једну страну, што цео овај случај чини необичним”, сматра Прелец.

Случај компликује и чињеница да су, током осам година суђења, судије у више наврата биле потпуно подељене: Хархоф и Латанцијева надгласавали су француског судију Антонетија, који у јавности важи за наклоњеног Шешељу.

Биљана Митриновић

(Политика)